

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא ז.

מסורת הש"ס

(א) [שבת כ. וש"נ], (ב) מנחות
עז., (ג) [מנחות שם ב"מ מ:],
(ד) קדושין מז: ב"מ נו:
מנחות סט. עז., (ה) [בקדושין
איתא רבה], (ו) [ב"מ מ:
מנחות עז.], (ז) [מנחות שם
בכורות ה.],

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה והשקל וכו'
כפלים של חול אלא איירי
בשקלים שהיו קודם:

מוסף רש"י

[illegible]

לִיָּה בְּהַדִּיחָהּ דִּהְיִינוּ תוֹמָן אֲבָל שְׁמִינִית לִשְׁוֹן נִקְּחָה הֵייוֹ שְׁמִינִית
הַלּוֹג וְהֵייוֹ דִּקְתָּנִי לְקִמְיָה גְבִי לִוֹג רִצְעִיִת וְשְׁמִינִית אֲבָל הִכָּה גְבִי
קֶב גֶּרֶס רֹבֵעַ וְתוֹמָן וְהַתּוֹמָן חֲזִי לִוֹג ג' בִּצִּיִס וְחֲזִי תוֹמָן בִּצִּיָּה
וְתַמְחָה: וְעוֹלָלָה אֶחָד מִתַּמְחָה בְּרֹבֵעַ. הַקֶּב כְּלוֹמֵר אֶחָד מֵה' בְּלוֹג

היינו צילה וחומש צילה שהלוג ו' עיקר.
צילים וכן פירש רבינו חננאל ועיקר.
והשתא לא עדיף חצי תומן על עוכלא
כי אם חומש שהי' תומן צילה ומחלה
שהו' חומשין וחצי חומש דהיינו ה'
חומש ו' חלאי חומש והעוכלא היא
צילה וחומש צילה דהיינו ו' חומשין
שהן ד' חומשין וד' חלאי חומש
נמצא חצי תומן יתר על עוכלא חומש
וחצי חומש צילה ואשמוכח דלא עדיף
מיניה ריבעא אלא חומשא והכי
פריעין לקמן חצי תומן ועוכלא לא
נעביד דכיון דטעו אינשי בריבעא
כ"ש דטעו בחומשא: הין. י"ז לוג
הוא דהיינו נמי מרחק: האי הדין.
היינו חצי מרחק: שלשים הדין.
דהיינו קב. לקמיה מפרש למה התקינו:
רביעים הדין. היינו שלשה לוגין. והא
דלא עביד נמי חצי רביעית הדין
דהיינו לוג ומחלה משום דאמי למיטעי
בחקי קב דיבש דהיינו ב' לוגין ואמרי
לחזק בדריבעא טעו חומש: וְלוֹא
היינו נמי רובע הקב דלעיל [פס':] וחצי
לוג. היינו תומן דיבש: **ורביעים.**
היינו חצי תומן דאמרן לעיל [שם] צילה
ומחלה: **ושמינים.** היינו חצי צילה
ורביע צילה אבל יבש אין דרכו למדוד
בכלי קטן כל כך אלא נמכר באומד
או במשקל אם דבר יקר הוא: וחצי
שמינים גרסין בתוספתא [פ"ה ה"ד]. וזהו
קורטוב הנזכר בהרבה מקומות מ' סאה
חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב י"ן
בפ"ב דחולין (דף כו.) ובפ"ק דמכות
(דף ג:) **וְלִיעֲבִיד נָמִי קִבְיִים.** לליהוי

שלישית הסאה כי היכי דמקון שליש
בתרבך דהוא שלשה קצין וגדול של
קצבים תחת תרבך: כחלי תרבך.
מקבים שליש אלף רביע וחמי למיטעט
חלי וקון ועוולה לא נעביד: כשהלי
אם חומש כדפרישית לעיל וכ"ש דלחא
שמתוך קטנותו יודעין זהו לשער כ
רביעים הבין. פחותה משלישית הה
דבון במקדש. כדאמרן לעיל (דף פו:)
אין מוסיפין על המדות דו'. אם באו
מדות האשונות ללל לית למיטעי אי
בגון מנוי הקווה יין וספרות מן הס
לקח בשעת הגבול ועכשיו הוקיע
סרעא. שמציאים תבואה לכאן כשיריע
משום האי טעמא גופיה: אלף. להכי
אלף שמות: ליהוי ביטול מקה. אם
שמציאין תבואה לכאן רגילים ליתן ה
שנתאנה שמות דו' קצין וי"ש צבני ה'
משמות ובטל המקח: וסרעא רבא
במדה אפילו פחות מכדי אונאה
נמי חוזרין אלף משום דפחות מכדי
דהא לרבא לית ליה חורה צמי שנתא
בפחות משמות הוי מחילה וציות מש
כי אם שמות והוא לא ידע ומכר
לום אלל אם הוסיפו יותר משמות
יפסיד מקרן שלו כלום אלל לריות
בתבואה חרוק מכאן שתינה כאן צמר
ואינו מריית. והכי הוי להו למימר
דאמר מוסיפין שמות והלכך מותר
מוסיפין משום פסידא דתגרא ששה
מהן ה' דבירי: עשרים שקלים חמש
מקומות שהמנה חמשה עשר סלעים

במקדש נמי לגזור. ל
לחיל ורציעת
הין ששה לוגין לשלישית ה
והשקל עשרים גרה.

ועוכלא וכמה היא עוכלא אחד מחמשה
ברביע יבמדת הלח הוא עושה הין וחצי
הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי
לוג ורביעית ושמינית ואחד משמונה
בשמינית וזהו קורטוב ולעביד נמי קביים
אתי לאיחלופי בתרקב אלמא טעו אינשי
תילתא אי הכי קב נמי לא לעביד דאתי
לאיחלופי בחצי תרקב אלא קביים היינו
טעמא דלא עביד דאתי לאיחלופי בחצי
תרקב אלמא טעי אינשי ריבעא אי הכי חצי
תומן ועוכלא לא לעביד אמר רב פפא מדות
קטנות בקיאי בהו אינשי שלישיית ההין
רביעית ההין לא לעביד כיון דהוו במקדש
לא גזרו בהו רבנן במקדש נמי ליגזור ^בכהנים
וזיין הן: ^אאמר שמואל דאין מוסיפין על
המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר
משתות ^אוהמשתכר אל ישתכר יותר משתות
אין מוסיפין על המדות יותר משתות מ"ט
אילימא משום אפקעי תרעא שתות נמי לא
[אלא משום אונאה דלא ליהוי ביטול מקח
^אוהאמר ^ארבא יכל דבר שבמדה ושבמשקל
ושבמנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר אלא
דלא ליהוי פסידא לתגרא פסידא הוא דלא
ליהוי ליה רווחא לא בעי ^אזבן וזבין תגרא
איכרי ^אאלא אמר רב חסדא שמואל קרא
אשכח ודרש ^אוהשקל עשרים גרה עשרים
שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה
וחמשה שקל המנה יהיה לכם

צפירוש יחזקאל דמנא דקס
קודם משמע שרואה לומר כ
ליה למיינקט מנה של קודם
משקלות צאותה שעה הי
משולם אומר דנקט קרא
ט"ו ביאר כ' בישא כ"ה וש
שמתצרכין ישראל בנתינת

נ"פ שהיו רציון למדוד שלשית ההין
לכש יבולין היו למדוד בלוגין לחני
ין ארבעה לוגין לרציעית שלשה לוגין:
ומה ארבע כ"ד גרה היו דגרה היו מעה
כחרגומו עשרים גרה מעין גרה עשרין מעין
(שמות ז) ואמר^א (קדושי יא: ג.) דעל
ד' דיגרים ושם מעה כסף דיגרי היו
כ"ד^א ואומר ר"ת דיגרי חכמים הוסיפו
שמות על הסלע דמעיקרא לא היה
רק עשרים גרה והוסיפו עליו ד' גרה^ב
ולרי"י נראה דיוסאקל הוסיף ד' גרה
על הסלע ולעולם המנה של חול^ג

תורה אור השלם

וְהַשְׁקֵל עֶשְׂרִים גֵּרָה
עֶשְׂרִים שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה
וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֶשְׂרִה
וְחֲמִשָּׁה שְׁקָל הַמָּנֶה יִהְיֶה
לָכֶם: יִחְזָקֵאל מֶה יֵב

מוסף תוספות

א. שהשקל של תורה וכו' הוא הנקרא סלע כדמתרגמין כסף שלשים שקלים כסף תלתין סלעין. ב. ו"א: שהוסיפן על הדינרים, ודהשקל הזה עשרים גרה מתרגמין עשרים מעה יוציע לכל דינר חמש ממעות, וכל הוסיפן שותות דאמרו שש מעה כסף דינר. קוס' ר"ד.

רבינו גרשום

[illegible]

ישנה והוא קצץ עמו מדה חדשה הוי בטול מקח דיותר על שותות בלא מקח ויהיה יכול לחזור בו מי שנשתנה אבל שותות מוסיפין דלא ליהוי בטול מקח אלא מחזור אחרת: והאמר רבא כל דבר וכו'. אלא משה' אין מוסיפין ויתר על שותות: דלא ליהוי חיל פסידי למגנר. והוא ורואה לא על למיזיה וכל בלא חמיה. וכי ידע הוא ושתו אתגר דיקנה ויכסור בלא ריוח: ודבן וכו'בן מקח. ואין קצץ ריוח אחר: אלא. דהאי קצין הוא שאין מוסיפין אפי' שותות שלם כדי שיריבו בו התגר מקצת משום טרחו. והא דאמר שמואל אשתו קרא אשתו בלא מפני תחלה חנוני מוחזין. והשקלה עשרים שטריים חמש עשרה שטריים עשרה וחמשה שקל. צורף שקל חללו ביהוה תמצא ששים משום מקשלים. ולכל שטק' ד' דתר קרי למתן וארבעין יונק קרי היה שיעור מתן בו קודש והשקלה על חולין אינו כפי' כ"ה משום שטלין' ק' יונק. אלא למיכשע שטלין. וכן אשתו אשתו